

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Zjawisko unikania informacji badane jest od stosunkowo niedawna. Intuicja podpowiada, że ludzie powinni raczej poszukiwać informacji, a użyteczna informacja nie powinna nigdy zostać przez nich świadomie zignorowana. W praktyce dzieje się jednak inaczej. Wyniki badań pokazują, że ponad połowa osób, które decydują się przebadać na obecność wirusa HIV we krwi, nie stawia się po odbiór wyników. Podobnie inwestorzy przy podejmowaniu ryzykownych decyzji często płacą dodatkowo za „błogosławieństwo niewiedzy”. Do tej pory zjawisko unikania informacji nie było przedmiotem badań w kontekście oszczędzania długookresowego.

W rezultacie niepokojących prognoz emerytalnych, ludzie aktywni zawodowo powinni poszukiwać dodatkowych strategii zabezpieczających odpowiedni standard życia w okresie poprodukcyjnym. Badania wskazują jednak na niski poziom świadomości emerytalnej Polaków (Czapiński i Góra, 2016). Objawia się ona tym, że mając wiedzę o ryzyku otrzymywania niskich emerytur, a także mając możliwości oszczędzania, Polacy w dalszym ciągu tego nie robią. Z pewnością myślenie o starości i wyobrażenie swojej własnej osoby w okresie starości jest nie tylko trudne, lecz również nieprzyjemne i może generować lęk przed śmiercią, chorobami, niepełnosprawnością oraz pogorszeniem poziomu życia. To z kolei może powodować chęć unikania tematu starości i emerytury, a w efekcie unikanie jakichkolwiek informacji w tym aspekcie oraz zaniechanie podejmowania działań, aby się na ten okres życia zabezpieczyć.

Warte sprawdzenia wydaje się, czy „lęk emerytalny” wynika z licznych zmian w konstrukcji i finansowaniu systemu emerytalnego w ostatnich latach w Polsce, które ograniczyły znacząco społeczne zaufanie do podejmowanych przez rządzących działań. Czy może temat jest tak trudny, że Polacy preferują niewiedzę i brak informacji, nawet gdy informacje te są użyteczne, powszechne i darmowe. Stąd celem poznawczym projektu jest ocena skali występowania zjawiska unikania informacji przy podejmowaniu decyzji o oszczędzaniu długookresowym oraz identyfikacja czynników je determinujących.

Cel ten zostanie zrealizowany w oparciu o badanie ankietowe przeprowadzone metodą CAWI na próbie około 1000 osób w wieku 18-65 lat. Kryterium doboru respondentów będzie aktywność zawodowa. Badanie to będzie składało się z dwóch części – kwestionariusza z pytaniami dotyczącymi różnych aspektów analizowanej problematyki z wykorzystaniem odpowiednich testów psychologicznych oraz z kontrolowanego eksperymentu.

Potwierdzenie występowania zjawiska unikania informacji oraz ustalenie jego determinant umożliwi zrozumienie nastawienia Polaków do problemu zabezpieczeń emerytalnych oraz przygotowanie zaleceń dotyczących możliwości wpływania na te postawy w celu zachęcania do odraczania konsumpcji bieżącej na rzecz poprawy przyszłego poziomu życia.